

החינוך הממלכתי

חקיקה

מה נרצה לשנות בחוק?

החינוך הממלכתי העברי והחינוך הממלכתי דתי בחוק ובתקנות

- סעיפים רלוונטיים בחוק חינוך ממלכתי: הבדלים בהתייחסות לחמ"ד ולממלכתי העברי.
- החרגת חמ"ד מהשפעת המזכירות הפדגוגית.
- הוספת מקצוע ליבה, אמוני בתוכנו, לחינוך הממלכתי בלבד (בניגוד לחוק ולתקנות) ואי הקצאת שעות מספיקות להוראתו, לעומת הקצאת שעת תפילה לכל כיתה בחינוך הדתי.
- הבדלים בין התקנות שתוקנו לחינוך הממלכתי לבין אלה שתוקנו לחמ"ד.

חוק כינוך
ממלכתי מעודכן

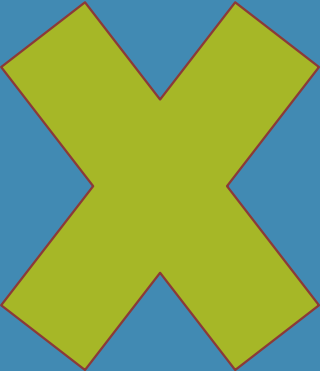
חוק כינוך
ממלכתי המקורי -

1953

אין הגדרה של
הציבור אותו משרת
הכינוך הממלכתי
(הכללי; הלא דתי)

ממלכתי	חמ"ד
סעיף 1 – "כינוך ממלכתי" פירושו - כינוך הניתן מאת המדינה על פי תכנית הלימודים, ללא זיקה לגוף מפלגתי, עדתי או ארגון אחר מחוץ לממשלה, ובפיקוחו של השר או של מי שהוסמך לכך על ידי;	
	סעיף 1 "כינוך ממלכתי דתי" פירושו - כינוך ממלכתי, אלא שמוסדותיו הם דתיים לפי אורח חייהם, תכנית לימודיהם, מוריהם ומפקחיהם ובהם מחנכים לחיי תורה ומצוות על פי המסורת הדתית וברוח הציונות הדתית;

אין הגדרת
מהות לתכנית
ההשלמה
לחינוך
הממלכתי
(הכללי; הלא
דתי)

ממלכתי	חמ"ד
<p>סעיף 1 - "תכנית השלמה" פירושו - חלק של תכנית הלימודים שיקבע או שיאשר השר לפי חוק זה ושיקיף לא יותר מעשרים וחמישה אחוזים משעות הלימודים במוסד חינוך רשמי;</p>	
	<p>סעיף 1 "תכנית השלמה למוסד חינוך ממלכתי דתי" פירושו - תכנית השלמה שתכלול לימודי תורה שבכתב ושבעל פה ותכונן לאורח חיים דתי, לרבות נוהג והווי דתי בין כתלי המוסד;</p>

תכנית השלמה בסמכות השר

ועד חינוך במינוי השר

ממלכתי	חמ"ד
	<p>סעיף 5</p> <p>השר רשאי לקבוע לכל מוסד חינוך רשמי תכנית השלמה שתונהג בו, בין תכנית אחת לכל המוסד ובין תכניות שונות או מקבילות; למוסד חינוך ממלכתי דתי תיקבע תכנית מתכניות ההשלמה למוסד חינוך ממלכתי דתי ולמוסד חינוך ממלכתי משלב תיקבע תכנית מתכניות ההשלמה למוסד חינוך ממלכתי משלב.</p>
	<p>סעיף 12</p> <p>(א) יוקם ועד לעניני החינוך (להלן – ועד החינוך), אשר מספר חבריו יהיה לא פחות מחמישה עשר. חברי הועד יתמנו על ידי השר, באישור הממשלה, כל אחד לתקופה של ארבע שנים. כחברי הועד יתמנו אנשים פעילים בשדה החינוך, עובדים של משרד החינוך והתרבות שמספרם לא יעלה על 25% מכל חברי הועד ומועמדים של רשויות מקומיות, מוסדות החינוך הגבוה והסתדרות המורים, מתוך רשימות שיוגשו לשר לפי בקשתו.</p>

מועצה לחינוך
הממלכתי דתי

מועצה לחינוך
הממלכתי המשלב
(סעיף 13א – נוסף
ב-2008)

אין מועצה לחינוך
הממלכתי (הכללי; הלא
דתי)

ועד חינוך נטול סמכויות
ביצועיות (השר
ייוועץ...)

ממלכתי	חמ"ד
	<p>סעיף 13 א) תוקם מועצה לחינוך ממלכתי דתי; חברי המועצה יתמנו על ידי השר, באישור הממשלה, כל אחד לתקופה של ארבע שנים. שני חברים יהיו באי כוחו של השר, ששה חברים יתמנו מתוך רשימה של שנים עשר מועמדים שתוצע על ידי שר הדתות, שלושה חברים יתמנו מתוך רשימה של ששה מועמדים לפחות שתוצע, בהתאם לתקנות, על ידי ארגוני מורים המייצגים את המורים הדתיים, ושלושה חברים יתמנו מבין החברים הדתיים של ועד החינוך.</p>
	<p>סעיף 14 השר יוועץ בועד החינוך בטרם ישתמש בסמכות מן הסמכויות המסורות לו לפי חוק זה, חוץ מן הסמכויות לפי הסעיפים 12, 29 ו-32 והשימוש הראשון בסמכותו לפי סעיף 17.</p>

השר יוועץ...

 בהסכמת
 המועצה...

 לחינוך הממלכתי
 (הכללי; הלא
 דתי) **אין** מועצה
 להיוועץ בה או
 לקבל
 ...הסכמתה

ממלכתי	חמ"ד
	<p>סעיף 15 השר יוועץ, בהתאם לסדרים שנקבעו בתקנות, במועצה לחינוך ממלכתי דתי בטרם ישתמש בסמכות מן הסמכויות המסורות לו לפי חוק זה הנוגעות לחינוך ממלכתי דתי, לרבות מינוי מנהל אגף החינוך הדתי במשרד החינוך והתרבות, ומינוים של מפקחים, מנהלים ומורים למוסדות החינוך הממלכתי הדתי, חוץ מן הסמכויות לפי הסעיפים 12, 13, 31, 32 והשימוש הראשון בסמכותו לפי סעיף 17.</p>
	<p>סעיף 16 תכניות ההשלמה למוסדות החינוך הממלכתי הדתי ייקבעו על ידי השר בהסכמת המועצה לחינוך ממלכתי דתי.</p>

פסול עובדים מטעמים דתיים

בחינוך הממלכתי
(הכללי; הלא
דתי) **אין** סעיף
פסילה לעובדים
מטעמים של
היעדר הזדהות
עם ערכי החינוך
הממלכתי

ממלכתי

חמ"ד

סעיף 17

השר יקבע תקנון לועד החינוך ותקנון למועצה לחינוך ממלכתי דתי. בתקנון ייקבעו סדרי כינוסם ועבודתם של הועד ושל המועצה וכללים למילוי מקומם של חברים שאינם משתתפים בישיבות הועד או המועצה, וכן הוראות אחרות שהשר יראה בהן צורך לשם ביצוע תפקידם של הועד ושל המועצה, הכל לפי הענין.

סעיף 18

המועצה לחינוך ממלכתי דתי **רשאית לפסול, מטעמים דתיים בלבד, מינויו או המשכת שירותו של מנהל או מפקח או מורה במוסד חינוך ממלכתי דתי.** בא על החלטת הפסול ערר של חבר מחברי המועצה, לא יהא להחלטה תוקף כל עוד לא הכריעו בערר, בדרך שנקבעה בתקנות.

סעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי מכיל את מטרות החינוך

- נכון להיום רשומות בו 13 מטרות, רובן הוכנסו **בתיקון מס' 5 לחוק** שהתקבל בשנת 2000. המטרות מבטאות היבטים פרטיקולריים ואוניברסליים. ברבות מהן אף ניכרת החשיבה הדמוקרטית-ליברלית-הומניסטית-רציונלית.
- אולם בפועל – רובן אינן מיושמות כהלכה, והן נעדרות כמעט לחלוטין ממקצועות מעצבי זהות. אין גם אפשרות מעשית לקיים את כולן באותה מערכת באותה מידה [יישומן תלוי, בין היתר, במטרת החינוך וב"אדון" אותו מעוניינת מערכת החינוך לשרת: חברה, תרבות, יחיד (צבי לם – ההגיונות הסותרים בהוראה)].
- באותו מעמד (תיקון מס' 5) תוקנה גם הגדרת החינוך הממלכתי הדתי וקיבלה עיבוי:
- "חינוך ממלכתי דתי" פירושו - חינוך ממלכתי, אלא שמוסדותיו הם דתיים לפי אורח חייהם, תכנית לימודיהם, מוריהם ומפקחיהם ובהם מחנכים לחיי תורה ומצוות על פי המסורת הדתית וברוח הציונות הדתית;

ילקוט הפרסומים 4653 (1998)

העברת סמכויות השר למזה"פ... למעט החינוך הממלכתי-דתי

ראו גם:

תקנות חינוך ממלכתי (סדרי
הפיקוח), תשי"ז-1956
- הרכב המזכירות הפדגוגית
וסמכויותיה

הודעה בדבר העברת סמכויות

לפי חוק חינוך ממלכתי, תשי"ז-1953

בהתקף במכרתי לפי סעיף 29 לחוק חינוך ממלכתי,
התשי"ז-1953 (להלן - החוק), ולאחר היועצות עם ועד

החינוך, אני מזדיע כי העברתי למזכירות הפדגוגית במשרד
החינוך, התרבות והספורט את הסמכויות דלקמן ככל שהן
קיימות לענין החינוך הממלכתי (למעט החינוך הממלכתי-

דתי);

- (1) קביעת תכנית הלימודים לפי סעיף 1 לחוק;
- (2) קביעת תכנית היסוד לפי סעיף 1 לחוק;
- (3) קביעת תכנית השלמה ואישורה לפי סעיף 1 לחוק;
- (4) קביעת תכנית הלימודים לפי סעיף 4 לחוק;
- (5) קביעת תכנית השלמה לפי סעיף 5 לחוק;
- (6) אישור תכנית השלמה לפי סעיף 6 לחוק;
- (7) אישור תכנית נוספת לפי סעיף 8 לחוק;
- (8) הנהגת תכנית לשם ניסוי לפי סעיף 9 לחוק.

ט"ז באייר התשנ"ח (12 במאי 1998)

(המ' 246-3)

יצחק לוי

שר החינוך, התרבות והספורט

סל שעות ייעודי מתנ"ה יסודי (עמוד 120)

שעות תפילה

תרבות יהודית ישראלית לכיתות ג-ו (למגזר היהודי-ממלכתי)

- המנהלים נדרשים להורות: חמש שעות לכיתות ג-ו על פני ארבע שנים. השעות להוראת המקצוע יוקצו על פי בחירת בית הספר.
- על פי מארז מתנ"ה - יינתנו שעות תוספתיות לכיתה תקנית בשכבות ה-ו. (בלבד)
- **משמעות: מנהלי ומנהלות בתי הספר הממלכתיים נדרשים לגרוע מסל השעות הקבוע שלהם כדי למלא אחר הדרישה.**

תפילה (למגזר הממלכתי-דתי):

על פי מארז מתנ"ה יינתנו שעות תוספתיות על פי **מפתח של שעה לכל כיתה.**

תקנות חינוך
ממלכתי וחינוך
ממלכתי דתי

אין מי שיפקח על
התוכניות שמציע
השר בחינוך
הממלכתי
(הכללי; הלא
דתי)

תקנות חינוך ממלכתי
(מוסדות מוכרים), תשי"ד
1953-ד

תקנות חינוך ממלכתי (המועצה
לחינוך ממלכתי דתי), תשי"ג
1953-ג

5(א) מנהל אגף החינוך הדתי יציע
למועצה תכניות השלמה המיועדות
למוסדות חינוך ממלכתיים דתיים.

(ב) המועצה תחווה את דעתה על תכניות
השלמה שהוצעו לה כאמור בתקנת משנה
(א) ותודיע לשר על הסכמתה או
התנגדותה לתכניות האמורות, כולן או
מקצתן.

(ג) **לא הסכימה המועצה לתכנית
השלמה, כולה או מקצתה, לא תונהג
התכנית האמורה, או חלק ממנה, במוסד
חינוך ממלכתי דתי.**

אין מי שיפקח
על מינויים
למשרות
הוראה, ניהול
ופיקוח בחינוך
הממלכתי
(הכללי, הלא
דתי)

תקנות חינוך ממלכתי
(מוסדות מוכרים), תשי"ד
1953-ד

תקנות חינוך ממלכתי (המועצה
לחינוך ממלכתי דתי), תשי"ג
1953-ג

6(א) מנהל אגף החינוך הדתי יגיש
למועצה רשימה של מועמדים למורים,
מנהלים ומפקחים במחוזות ובאגף
החינוך הדתי שבדעתו להמליץ למועצה
שתציע המנותם למוסדות חינוך
ממלכתיים דתיים.
(ב) כל חבר המועצה רשאי להגיש
למועצה רשימה של מועמדים כאמור
בתקנת משנה (א).

פסילה

.....

החינוך הממלכתי (הכללי; הלא דתי) אינו מוגן מפני כניסה של מסרים והשקפות עולם הנוגדות את ערכי החינוך הממלכתי

תקנות חינוך ממלכתי (מוסדות מוכרים),
תשי"ד-1953

7(א) לא יתמנה אדם מנהל מוסד או מורה אם נפסל על ידי השר מטעמים פדגוגיים.
7(ב) נתמנה אדם מנהל או מורה ומצא בו השר פסול לאחר המינוי, ינהג כך:
(1) היה הפסול **מטעמים פדגוגיים**, יודיע לבעל המוסד שעליו להפסיק עבודת אותו מנהל או מורה לאחר תום אותה שנת הלימודים;
(2) היה הפסול **מחמת התנהגות הנוגדת את המוסר או את הנוהג המקובל לגבי תפקידיהם**, יחקור השר בדבר ויתן לאותו מנהל או מורה הזדמנות להשמיע את דבריו להאשמות שהובאו נגדו; מצא השר כי ההאשמות מבוססות, יודיע לבעל המוסד כי עליו לפטר את המנהל או את המורה תוך 30 יום מיום מתן ההודעה או כתום שנת הלימודים, הכל כפי שיורה השר.

7(ג) לא יכהן אדם כעובד במוסד מוכר אם פסל אותו השר מהטעמים המפורטים בתקנת משנה ב(2).

תקנות חינוך ממלכתי (המועצה
לחינוך ממלכתי דתי), תשי"ג-1953

7(א) המועצה תדון ברשימות האמורות בתקנה 6 והיא **רשאית להחליט שהיא מתנגדת מטעמים דתיים** למינוי מועמדים מסויימים שברשימה.
7(ב) החליטה המועצה כאמור בתקנת משנה (א), תפרט את נימוקי ההחלטה ותודיע על כך למנהל אגף החינוך הדתי.

אז מה צריך
לשנות?
לתקן?
להוסיף?
.....
נקודות
למחשבה

- התייחסות בחוק לכלל המגזרים – ממלכתי עברי, ממלכתי ערבי, ממלכתי דתי, ממלכתי חרדי (אלא אם כן יבוטלו הזרמים כולם)
- מועצות חינוך נפרדות לכל זרם חינוך או ביטול הזרמים כולם.
- תקצוב שוויוני לכל תלמידי ישראל.
- הגדרה בחוק של הציבור המזין את מוסדות החינוך הממלכתיים ומתן מענה מתאים לכל קבוצה.
- הבטחת זכויות ההורים בחינוך והגדרת שיתוף הפעולה בין הבית לבית הספר.
- קביעה בחוק של מעמד החינוך הבלתי פורמאלי, ובכללו הכנסת תוכניות חיצוניות למוסדות החינוך.
- הגדרה ברורה, שלא תאפשר לתכנים זרים ומנוגדים לערכי החינוך הממלכתי להיכנס למוסדות החינוך הממלכתיים, ושתבטיח בחירה.

ועוד...

- עמותות: העברת כספי התמיכות ישירות לבתי הספר באופן שוויוני, ובתי הספר יבחרו פעילות מתאימה להם וישלמו עבורה. עלות שעת פעילות תהיה לכול הגופים.
- תיקונים בחוק לימוד חובה ובתקנות תכנית השלמה, בסעיפים רלוונטיים לתיקונים שיבוצעו בחוק חינוך ממלכתי.
- הבטחת רציפות בגיבוש וביצוע תכניות חינוכיות - מגבלות על סמכויות השר להתערב בעניינים פדגוגיים.
- הצעת חוק יסוד: החינוך הציבורי.
- ועד החינוך יבוטל ובמקומו תוקם מועצה לאומית לחינוך, בעלת סמכויות נרחבות שיוקנו לה מכח חוק יסוד: חינוך ציבורי. לחילופין - יעובו סמכויותיו של ועד החינוך ויעובו תקנות ועד חינוך כך שתובטח השפעתו ויובטח מעמדו מול השר ומול המועצות הייחודיות לכל זרם (כל עוד החלוקה לזרמים בחינוך לא תבוטל).

**החוק אינו ברור
דיו ואינו מותאם
למציאות של
היום.
נחוצות הגדרות
מבחינות וחד
משמעיות:**

הגדרות מבחינות שחשוב לנסח ולפעול על פיהן:

- **תכנית ליבה – פורמלי – חובה :**
מועברת על ידי סגל ההוראה הקבוע. בסיס הכרחי שכל תלמיד ותלמידה צריכים לדעת וללמוד.
- **תכנית השלמה - פורמלי – חובה:**
מועברת על ידי סגל בית הספר, ומותאמת לייחודיות הבית ספרית. צריכה לכלול התייחסות לשונות והרחבת הבחירה.
- **תכניות חיצוניות ופעילויות חוץ - בלתי פורמלי - רשות:**
נכון להיום אין התייחסות לפעילות זו בחוק הראשי; רק בנהלי המשרד ובחוזרי מנכ"ל. צריכות להתקיים מחוץ לשעות המערכת ובאישור ההורים בלבד.

החוק לא נותן
מענה ראוי
למצב בשטח
התייחסות
עמומה ומפוזרת
בתקנות

חינוך ממלכתי

פורמלי

בלתי פורמלי

השלמה

ליבה

תכניות חיצוניות
ופעילות חוץ

החינוך הממלכתי

חקיקה

מה עוד נרצה לשנות בחוק

הזמנה להמשך חשיבה